

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 7 listopada 2019 r.

Pozycja 199

POSTANOWIENIE z dnia 16 lipca 2019 r. Sygn. akt Ts 114/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Grzegorz Jędrejek,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.K. w sprawie zgodności:

- 1) art. 535 § 3 w związku z art. 98 § 1 oraz z art. 100 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.) w zakresie, w jakim wyłączają „obowiązek sporządzenia przez Sąd Najwyższy uzasadnienia postanowienia o oddaleniu oczywiście bezzasadnej kasacji przy jednoczesnym braku obowiązku przedstawienia tego uzasadnienia w formie ustnej”, z art. 45 ust. 1, art. 2, art. 7 oraz art. 31 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 552 § 1 i 4 ustawy, o której mowa w punkcie pierwszym, w brzmieniu pierwotnym (Dz. U. z 1997 r. Nr 89 poz. 555) w zakresie, w jakim umożliwia ograniczenie „obowiązku Skarbu Państwa do naprawienia szkody wynikłej z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania do jego bezpośrednich następstw”, z art. 41 ust. 5 oraz art. 77 ust. 1 w związku z art. 2, art. 7, art. 31 ust. 1 i 3, a także w związku z art. 64 ust. 1-3 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

1) nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg w części dotyczącej żądania zbadania zgodności:

- art. 535 § 3 w związku z art. 98 § 1 oraz z art. 100 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) w zakresie, w jakim wyłączają obowiązek sporządzenia przez Sąd Najwyższy uzasadnienia postanowienia o oddaleniu oczywiście bezzasadnej kasacji przy jednoczesnym braku obowiązku przedstawienia tego uzasadnienia w formie ustnej, z art. 45 ust. 1, art. 2, art. 7 oraz art. 31 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- art. 552 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w jego brzmieniu pierwotnym (Dz. U. z 1997 r. Nr 89 poz. 555) w zakresie, w jakim umożliwia ograniczenie obowiązku Skarbu Państwa do naprawienia szkody wynikłej z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania do jego bezpośrednich następstw, z art. 41 ust. 5 oraz art. 77 ust. 1 w związku

z art. 2, art. 7, art. 31 ust. 1 i 3, a także w związku z art. 64 ust. 1-3 Konstytucji;

2) odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 maja 2017 r. (data nadania) M.K. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparacji niniejszego postanowienia.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona na tle następującej sprawy.

13 grudnia 2000 r. skarżący został zatrzymany, a następnie – postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z 15 grudnia 2000 r. (sygn. akt [...]) – tymczasowo aresztowany. Postanowieniem z 29 grudnia 2000 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w Ś. uchylił wskazane wyżej orzeczenie. W 2011 r. skarżący wystąpił z wnioskiem o zasądzenie od Skarbu Państwa odszkodowania za wynikłą z oczywiście niezasadnego tymczasowego aresztowania szkodę. Sąd Okręgowy w Ś. 24 maja 2013 r. wydał wyrok o sygn. akt [...], w którym oddalił żądanie skarżącego. Następnie wyrokiem Sądu Apelacyjnego we W. z 28 listopada 2013 r. (sygn. akt [...]) został on uchylony w całości. W wyniku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd Okręgowy w Ś. – wyrokiem z 4 lutego 2016 r. (sygn. akt [...]) – zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego odszkodowanie z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania, które zostało podwyższone przez Sąd Apelacyjny we W. Skarżący zaskarżył wyrok sądu drugiej instancji kasacją. Po przeprowadzeniu rozprawy Sąd Najwyższy, postanowieniem z 23 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]), oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną. Wskazał, że postanowienie to nie podlega zaskarżeniu, a jego uzasadnienie – stosownie do art. 535 § 3 k.p.k. – nie zostanie sporządzone nawet w razie złożenia wniosku.

3. Zdaniem skarżącego zakwestionowany w skardze art. 535 § 3 w związku z art. 98 § 1 i art. 100 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.) narusza prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) w sposób niezgodny z art. 2, art. 7 oraz art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji. Ponadto art. 552 § 1 i 4 k.p.k., w pierwotnym brzmieniu, naruszają prawo skarżącego do odszkodowania z tytułu bezprawnego pozbawienia wolności (art. 41 ust. 5 Konstytucji) i godzą w przysługujące mu prawo własności (art. 64 Konstytucji).

4. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 7 marca 2018 r. skarżący został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi konstytucyjnej, m.in. przez wyjaśnienie, w jaki sposób zakwestionowane w skardze przepisy naruszają jego prawa wynikające z powołanych norm konstytucyjnych oraz precyzyjne uzasadnienie zarzutów niezgodności tych przepisów ze wskazanymi wzorcami kontroli.

W piśmie z 20 marca 2018 r. pełnomocnik procesowy skarżącego ustosunkował się do wezwania.

W piśmie z 17 lipca 2018 r., zatytułowanym „Uzupełnienie do skargi konstytucyjnej (...)”, skarżący „w związku z ujawnieniem nowych okoliczności” wniósł osobiście o „dopuszczenie dowodu z zawiadomienia podejrzenia popełnienia przestępstwa, które skarżący złożył w dniu 6 lipca 2018 r. przeciwko Sędziemu Sądowi Najwyższego Pan[ui] M.L.”. Wniósł także o stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny z urzędu, że wydane w jego sprawie postanowienie Sądu Najwyższego naruszyło konstytucyjne prawo skarżącego do ukształtowania

procedury sądowej zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności, „ponieważ w składzie orzekającym zasiadał sędzia Sądu Najwyższego, który orzekać w sprawie nie powinien”.

W pismach z 30 listopada, 3 i 4 grudnia 2018 r. oraz w wiadomości e-mail z 10 grudnia 2018 r. skarżący przedstawił „nowe okoliczności”, potwierdzające – jego zdaniem – zasadność skargi konstytucyjnej, związane z opublikowaniem w Biuletynie Informacji Publicznej Sądu Najwyższego informacji o stanie sprawy skarżącego (sygn. akt V KK 305/16).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, bądź gdy nie usunięto w terminie braków formalnych skargi (art. 61 ust. 4 pkt 1-3 u.o.t.p. TK).

2. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie do oceny merytorycznej w zakresie zgłoszonego w niej żądania zbadania konstytucyjności art. 535 § 3 w związku z art. 98 § 1 oraz z art. 100 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.; dalej: k.p.k.), a także w zakresie żądania zbadania konstytucyjności art. 552 § 4 k.p.k. w jego brzmieniu pierwotnym (Dz. U. z 1997 r. Nr 89 poz. 555).

2.1. Skargę sporządził adwokat, który przedłożył pełnomocnictwo szczególne do sporządzenia i wniesienia tego środka prawnego, a także do reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem (art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK).

2.2. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), gdyż postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia.

2.3. Skarżący dochował przepisane terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), bowiem odpis ww. orzeczenia został doręczony pełnomocnikowi skarżącego 3 marca 2017 r., zaś skarga została wniesiona 23 maja 2017 r.

2.4. Skarżący prawidłowo określił przedmiot kontroli w zakresie żądania zbadania konstytucyjności zaskarżonego związkowo art. 535 § 3 k.p.k., a także art. 552 § 4 k.p.k. w jego brzmieniu pierwotnym. Wskazał, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone, a także przedstawił w tym zakresie stosowne uzasadnienie (art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p. TK).

Uprawnienie do wniesienia skargi konstytucyjnej skarżący upatruje przede wszystkim w tym, że zaskarżony art. 535 § 3 k.p.k. narusza jego prawo do posiadania pisemnej formy uzasadnienia postanowienia o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej. Brak uzasadnienia przesądza, zdaniem skarżącego, o niespełnieniu wymogu jawnego rozpoznania sprawy i naruszeniu prawa do sądu. Skarżący wywodzi ponadto, że w wyniku przyjęcia wykładni art. 552 § 4 k.p.k., zgodnie z którą kompensacji podlegają wyłącznie bezpośrednie następstwa niesłusznego tymczasowego aresztowania, doszło do naruszenia jego konstytucyjnego prawa

do odszkodowania za wyrządzoną bezprawnym pozbawieniem wolności szkodę (art. 41 ust. 5 Konstytucji).

Mając na uwadze treść sformułowanych przez skarżącego zarzutów niekonstytucyjności art. 535 § 3 w związku z art. 98 § 1 oraz z art. 100 § 6 k.p.k., a także art. 552 § 4 k.p.k. w jego brzmieniu pierwotnym, Trybunał stwierdza, że dyskwalifikacja formalna analizowanej skargi konstytucyjnej w omawianym zakresie na etapie wstępnej kontroli wykraczałaby poza ramy art. 61 ust. 1 i 4 u.o.t.p. TK. Z tego względu Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu w zakresie wskazanym w punkcie 1 niniejszego postanowienia.

3. Skarżący zakwestionował ponadto art. 552 § 1 k.p.k. w jego brzmieniu pierwotnym, zgodnie z którym oskarżonemu, który w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji został uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę, służy od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania względem niego w całości lub w części kary, której nie powinien być ponieść.

Skarżący wystąpił ze skargą konstytucyjną w związku z oddaleniem jego kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego we W., podwyższającego odszkodowanie zasądzone na jego rzecz na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania, które jest środkiem zapobiegawczym. Trybunał zwraca uwagę, że odszkodowanie to nie zostało zasądzone na podstawie art. 552 § 1 k.p.k., tj. w związku z poniesieniem przez skarżącego szkody wynikłej z wykonania względem niego w całości lub w części kary, której nie powinien być ponieść (okoliczności takie nie miały bowiem miejsca w sprawie). Orzeczenie wskazane w skardze jako ostateczne nie zostało zatem wydane na podstawie art. 552 § 1 k.p.k. i treść tego przepisu nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia. Z tego względu zaskarżony przepis nie spełnia kryteriów wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK, co – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – skutkuje koniecznością odmówienia nadania skardze dalszego biegu w odniesieniu do żądania zbadania konstytucyjności art. 552 § 1 k.p.k. w jego pierwotnym brzmieniu (punkt 2 niniejszego postanowienia).

4. Zgodnie z art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK w zakresie m.in. sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem istnieje obowiązek zastępstwa skarżącego przez adwokata lub radcę prawnego. W związku z tym, Trybunał wskazuje (o czym informowano skarżącego przed wydaniem niniejszego postanowienia), że pisma z 17 lipca, 30 listopada, 3 i 4 grudnia oraz z 10 grudnia 2018 r. (wiadomość e-mail) nie mogły zostać potraktowane jako „uzupełnienie skargi”, ponieważ nie zostały sporządzone i podpisane przez jego pełnomocnika. Niezależnie od powyższego Trybunał stwierdza, że treść rzeczonych pism nie dotyczyła zgodności z Konstytucją skarżonych przepisów, a przedstawione w nich twierdzenia pozostają bez wpływu na wynik wstępnej kontroli zarzutów skargi konstytucyjnej.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na punkt 2 postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.